

Bijlage 1: Nadere uitwerking Meicirculaire 2026

Inleiding

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van de gemeente. Op 29 mei 2026 is de Meicirculaire 2026 verschenen, dit is een vertaling van de voorjaarsnota van de rijksoverheid. Deze circulaire bevat informatie over: BTW compensatiefonds, nieuwe taakmutaties en nieuwe en gewijzigde decentralisatie-uitkeringen. Hieronder worden de mutaties ten opzichte van de Decembercirculaire 2025 weergegeven en de mutaties boven de € 10.000 worden toegelicht.

Verloop gemeentefonds (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Uitkeringsfactor, algemeen					
1 Uitkeringsfactor 2026, algemeen	-107	488	582	314	475
2 Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis	-529	-145	-72	-171	-157
Taakmutaties					
3 Wet handhaving sociale zekerheid	8	2	2	2	3
4 Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo	-	425	-	-	-
5 Huishoudelijke hulp uit de Wmo	-	-	-	-2.738	-2.860
6 Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de Wmo	-	-	-	817	854
7 Kinderopvang pleegouders	19	19	-	-	-
8 Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg	-101	-	-	-	-
9 'Weeffout' Jeugdzorg	-17	-18	-18	-19	-20
10 Ketensystemen jeugd	-1	-1	-1	-	-
11 Basisregistratie Personen (BRP): centralisering inschrijving vergunninghouders	1	-	-	-	-
12 Wet op de lijkbezorging	-6	6	-	-	-
IU/SU/DU					
13 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	-0	-0	-0	-0	-0
14 Participatie (IU)	12	37	53	78	84
15 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-0	-0	-0	-0	-0
16 Wet betaalbare huur (DU)	1	1	1	0	-
17 Overheidsbrede Dienstverlening (DU)	3	3	3	3	3
18 Armoedebestrijding kinderen (DU)	-	13	13	13	13
19 Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)	56	-	-	-	-
20 Aanpak overlast asielzoekers	25	-	-	-	-
21 Erfgoed en Overheid	55	-	-	-	-
22 Alleenverdienersproblematiek	37	-	-	-	-
23 Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	26	-	-	-	-
24 IBO Problematische schulden	29	-	-	-	-
25 Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren	17	17	17	17	22
26 Ondersteuning lokale politieke partijen	11	-	-	-	-
27 Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-	1.218	-	-	-
28 Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen	-	5	-	-	-
29 WOZ mutaties	523	-167	-159	-150	-153
30 Stelpost BCF	-	-204	-204	-204	-204
Totaal mutaties	62	1.700	217	-2.036	-1.941

Dit leidt tot de volgende begrotingsaanpassingen.

Begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	2030
Totaal mutaties Meicirculaire 2026	62	1.700	217	-2.036	-1.941
Taakmutaties; neutraal	174	1.728	70	-1.825	-1.902
Resultaat effect	-112	-28	147	-211	-39

1) Uitkeringsfactor 2026, algemeen

In de meicirculaire 2026 is een nieuwe raming voor het accres 2026 en verder opgenomen. Deze raming is gebaseerd op de actuele raming van de ontwikkeling van het bbp door het Centraal Planbureau. Het volume accres wordt gebaseerd op een 8-jaars historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp.

Het LPO accres wordt gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product. Voor 2026, 2028 en 2030 zijn de ramingen omhoog bijgesteld. Voor de jaren 2027 en 2029 zijn de bijstellingen beperkt.

2) Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis

Diverse landelijke aantallen zijn naar beneden bijgesteld. Vooral de ontwikkelingen van het aantal bijstandsontvangers en de OZB-maatstaven hebben invloed op de uitkeringsfactoren. Hierdoor is in deze meicirculaire sprake van een stijging van de uitkeringsfactor ten opzichte van de septembercirculaire 2025.

4) Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

In de Voorjaarsnota 2023 is besloten dat het abonnementstarief in de Wmo 2015 wordt afgeschaft en dat in de plaats daarvan de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo opnieuw wordt ingevoerd. De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo 2015 was ingeboekt per 1 januari 2027. Echter, nu blijkt dat deze niet eerder dan per 1 januari 2028 kan worden ingevoerd. Daarom wordt vanaf de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voor het jaar 2027 een bedrag van € 225 miljoen overgeheveld naar het gemeentefonds. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 425.000.

5) Huishoudelijke hulp uit de Wmo

Mensen die dat kunnen, gaan zelf betalen voor hun huishoudelijke hulp. Huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) wordt daarom geschrapt met ingang van 1 januari 2029. Als gevolg hiervan hebben gemeenten jaarlijks minder uitgaven, daarom wordt een uitname uit het gemeentefonds gedaan van jaarlijks € 1,4 miljard vanaf 2029. De bijbehorende middelen worden onttrokken aan het cluster Individuele voorzieningen Wmo.

6) Vangnetregeling huishoudelijke hulp uit de WMO

Voor de mensen die niet zelf hulp kunnen regelen, blijft de gemeente daarin voorzien. Daartoe wordt vanaf 2029 jaarlijks € 430 miljoen aan het gemeentefonds toegevoegd. De bijbehorende middelen worden toegevoegd aan het cluster Individuele voorzieningen Wmo.

7) Kinderopvang pleegouders

Bij Voorjaarsnota 2025 is door de Rijksoverheid extra geld beschikbaar gesteld als bijdrage voor de kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen. Bij decembercirculaire 2025 is voor 2025 eenmalig € 10,7 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Besloten is voor 2026 en 2027 deze middelen ook toe te voegen aan de algemene uitkering van het gemeentefonds.

8) Compensatieregeling niet-beoogde kosten jeugdzorg

Op 16 juni 2025 is de SPUK “Niet beoogde jeugdzorgkosten vanwege verblijf” verlengd voor de zorgkosten over de jaren 2024 en 2025. Ten behoeve van deze regeling is in 2026 een bedrag van € 60 miljoen beschikbaar gesteld op de begroting van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), afkomstig uit de algemene uitkering van het gemeentefonds. Na beoordeling van de aanvragen over de jaren 2024 en 2025 zal het eventuele restant terugvloeien naar de algemene uitkering van het gemeentefonds.

9) Weeffout jeugdzorg

Het Rijk corrigeert een oude fout uit de decentralisatie van de jeugdzorg: destijds is € 10 miljoen te veel van het provinciefonds naar het gemeentefonds overgeheveld. Dit bedrag wordt nu teruggezet naar het provinciefonds. Gemeenten leveren hiervoor een bijdrage vanuit het cluster Individuele voorzieningen Jeugd. In deze meicirculaire wordt, zoals aangekondigd in de septembercirculaire 2025, de structurele doorwerking vanaf 2026 verwerkt.

14) participatie (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2026 (€ 84,1 miljoen in 2026, aflopend naar € 68,1 miljoen in 2031).

18) Armoedebestrijding kinderen (DU)

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede.

19) Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)

De bijdrage voor fase 1 wordt beschikbaar gesteld op basis van door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in de periode van 16 september 2025 tot en met 26 januari 2026 verleende (positieve) beschikkingen. De kadastrale ligging van de bedrijfslocatie waarop deze (positieve) beschikking betrekking heeft, bepaalt naar welke gemeente de bijdrage wordt uitgekeerd (€ 7.000 per locatie inclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds). Voor fase 1 van deze decentralisatie-uitkering is nu een bedrag van € 13.000 exclusief bijdrage aan het BTW-compensatiefonds beschikbaar. Voor fase 2 van deze decentralisatie-uitkering is nu een bedrag van € 335.000 exclusief bijdrage aan het Btw-compensatiefonds beschikbaar. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 56.000.

20) Aanpak overlast asielzoekers

Overlast en crimineel gedrag van asielzoekers heeft grote impact op de betrokkenen, de omgeving en het draagvlak voor opvang. Om de lokale aanpak binnen de gemeenten te ondersteunen wordt € 12,9 miljoen beschikbaar gesteld in 2026. Gemeenten konden hiervoor een aanvraag doen. Bij de verdeling van het budget is rekening gehouden met het aantal opvangplekken in de gemeente. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 25.000.

21) Erfgoed en overheid

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de VNG zijn het Programma Erfgoed en Overheid gestart; een stimuleringsaanpak gericht op duurzame versterking van de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van erfgoed in de fysieke leefomgeving. In 2026 wordt voor het eerst cofinanciering toegekend aan projecten die duidelijk bijdragen aan de doelen van het programma. Het gaat om een totaalbedrag van € 1,8 miljoen voor gemeenten. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 55.000.

22) Alleenverdienersproblematiek

Gemeenten kunnen huishoudens die getroffen zijn door de alleenverdienersproblematiek individuele bijzondere bijstand bieden. Deze decentralisatie-uitkering maakt dit mogelijk. Er is in totaal € 33,5 miljoen beschikbaar. Voor de alleenverdienersproblematiek in 2026 is een bijdrage van € 27,5 miljoen beschikbaar. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 37.000.

23) Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp

Het beoogde doel van deze decentralisatie-uitkering is om gemeenten de mogelijkheid te bieden om de bestaande lokale aanpak van energiearmoede te intensiveren. In 2026 is hiervoor € 19,7 miljoen beschikbaar gesteld. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 26.000.

24) IBO Problematische schulden

Het kabinet heeft een pakket aan maatregelen ingevoerd om problematische schulden fundamenteel aan te pakken. Vanuit het ministerie van SZW wordt voor 2026 een bijdrage van € 21,3 miljoen beschikbaar gesteld. Midden-Drenthe ontvangt hiervoor € 29.000.

25) Re-integratiedienstverlening gericht op jongeren

Er wordt structureel extra budget beschikbaar gesteld gericht op de arbeidsinschakeling van jongeren tot 27 jaar. In totaal gaat het om € 12,5 miljoen in 2026 oplopend tot € 44,3 miljoen structureel vanaf 2033.

26) Ondersteuning lokale politieke partijen

Op de huidige begroting van het ministerie van BZK is € 8,2 miljoen in 2026 beschikbaar voor de subsidiëring van decentrale politieke partijen. Dit is onderdeel van het wetsvoorstel Wet op de politieke partijen (Wpp). Omdat deze wet nog niet in werking is getreden, ontbreekt momenteel de vereiste wettelijke grondslag om deze middelen uit te keren. Met deze decentralisatie-uitkering ontvangt Midden-Drenthe daarom in 2026 € 11.000.

27) Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)

Voor 2027 is € 671 miljoen beschikbaar gesteld aan gemeenten om uitvoering te kunnen geven aan hun taken op het gebied van klimaat- en energiebeleid. Op voorstel van de VNG, in samenwerking met de RVO, wordt € 85,9 miljoen van het totaalbudget toegekend voor plannen die gemeenten hebben op gebied van het aardgasvrij maken van wijken, het aanleggen van windparken of zonneweiden of een zero-emissie zone. De rest van het totaalbudget wordt verdeeld door middel van een verdeelsleutel die op verzoek van de VNG is opgesteld door Andersson Elffers Felix (AEF). Deze verdeelsleutel is gebaseerd op de verschillende taken die gemeenten hebben en bijbehorende indicatoren zoals het aantal inwoners van een gemeente. Dezelfde verdeelsleutel is ook voor 2026 toegepast.

29) WOZ mutaties

In de meicirculaire 2026 is de jaarlijkse aanpassing van de rekentarieven voor het jaar 2027 doorgevoerd. Omdat de WOZ-waarden jaarlijks fluctueren door marktontwikkelingen, worden de rekentarieven landelijk aangepast om deze schommelingen te neutraliseren. Alleen inflatie (prijsindex Nationale Bestedingen, pNB) leidt tot groei van de maatstaf.

30) Stelpost BCF

In de meicirculaire 2026 is de jaarlijkse aanpassing van de rekentarieven voor het jaar 2027 doorgevoerd. Omdat de WOZ-waarden jaarlijks fluctueren door marktontwikkelingen, worden de rekentarieven landelijk aangepast om deze schommelingen te neutraliseren.